

Företagarombudsmannen

Den Nya Valfärden, Box 5625, 114 86 Stockholm, www.dnv.se

Ärendenummer: FO 2011-003 Nekad A-kassa

Datum: 2011-03-14

Utredare: Micha Velasco

Företagare nekad A-kassa trots fiskeriförbud

Förevarande fall har Företagarombudsmannen tagit upp efter anmälan av klaganden.

Beskrivning av fallet

En fiskare bosatt i Sverige med svenskregistrerat fiskefartyg och verksamhet i ett svenskt aktiebolag landade fångst i Danmark under åren 2005-2010 varför Fiskeriverket den 8 juli 2010 beslutade att inte förlänga fiskarens fiskerilicens. Anledningen var att fiskaren ansågs sakna anknytning till svensk fiskerinäring på grund av att fiskaren lämnat fångsten i utländsk hamn. Fiskaren överklagade Fiskeriverkets beslut till förvaltningsrätten den 26 augusti 2010. Det sista yttrandet till förvaltningsrätten skickades den 14 september 2010. Fiskaren har därefter inte kommunicerat med förvaltningsrätten i sin rättsliga process avseende fiskerilicens.

Eftersom fiskeriverksamhet är tillståndspliktig verksamhet var fiskaren förbjuden att fortsätta fiska efter den 1 september 2010 när fiskerilicensen gick upphörde varför denne anmälde sig till arbetsförmedlingen såsom arbetssökande.

I november 2010 ansökte fiskaren om arbetslöshetsersättning(A-kassa) från Sveriges Fiskares A-kassa (SFA). Fiskaren nekades A-kassa med motiveringen ”Näringsverksamheten ses ej som vilande under tiden man driver process om tillstånd som rör den tidigare verksamheten. Processen ses som en åtgärd inom företaget.”

Förvaltningsrätten meddelade i dom den 16 februari 2011 att fiskaren inte skulle få förlängd fiskerilicens. På grund av att SFA nekat fiskaren A-kassa på grund av rättsprocessen beslöt sig fiskaren för att inte överklaga förvaltningsrättens dom. Han har i och med domen tappat alla möjligheter till att försörja sig som fiskare och eftersom han inte heller någon A-kassa som försörjning.

Företagarombudsmannen är ombud i denna process och har begärt omprövning av SFA:s beslut att neka A-kassa.

Gällande rätt

Tillståndspliktig verksamhet

Att bedriva fiske är tillståndspliktig verksamhet. För det fall att klaganden bedriver fiskeverksamhet utan giltigt tillstånd ådrar han sig straffansvar enligt Fiskelag (1993:787) 37 § 2 p. *”Den som med uppsåt eller av oaktsamhet [...] utan någon myndighets tillstånd enligt denna lag fiskar där sådant tillstånd behövs,[...] döms till böter eller fängelse i högst ett år[.]”*.

Rätt till åtgärder i näringsverksamhet trots A-kassa

Grundregeln för att erhålla A-kassa för en företagare är att ingen näringsverksamhet får bedrivas i företaget. En företagare får undantagsvis utföra åtgärder i sin verksamhet och ändå ha rätt till A-kassa. Av 35§ Lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring(ALF) framgår följande: *”En företagare som upphör att bedriva näringsverksamhet ska anses vara arbetslös så snart det inte vidtas några åtgärder i näringsverksamheten. Som åtgärder anses inte nödvändiga åtgärder som vidtagits på grund av oförutsedda händelser. ”*

En företagare får enligt prop. 2009:10 s. 116 *”[...]vidta vissa skyddsinsatser utan att förlora rätten till arbetslöshetsersättning.”* *”Med nödvändiga åtgärder avses en begränsad arbetsinsats som inte hindrar den sökande från att stå till arbetsmarknadens förfogande eller från att utföra annat arbete.”*

Dessa åtgärder kan vara att försälja tillgångar som riskerar förfaras eller att ta upp ett fiskefartyg på grund av isbildning. Det ska vara högst tillfälliga åtgärder och dessa ska inte medföra nekad A-kassa. ”De beskrivna åtgärderna kräver endast en begränsad eller ingen arbetsinsats av sökanden, som därmed knappast kan anses vara förhindrad att söka nytt jobb”, SOU 2008:89, s. 158.

Högsta Förvaltningsdomstolen (dåvarande Regeringsrätten) meddelade i dom RÅ 2010 ref. 23 att ”De särskilda bestämmelserna om företagens rätt till arbetslöshetsersättning har utformats för att hindra att arbetslöshetsförsäkringen missbrukas. För att säkerställa att den som får arbetslöshetsersättning står till arbetsmarknadens förfogande och att ersättningen inte används som inkomstutfyllnad i mindre lönsamma företag krävs sålunda att företagarens verksamhet i rörelsen har upphört - om så tillfälligt - och att uppehållet inte är av säsongskaraktär.”

Enligt Artikel 6, Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, har en medborgare oinskränkt rätt att få sina rättigheter prövade i domstol.

Företagarombudsmannens bedömning

Frågan i ärendet är om en rättsprocess som rör verksamheten är sådan åtgärd som per automatik diskvalificerar en företagare från att utfå A-kassa.

Vad gäller SFA:s beslut att neka A-kassa framstår detta som orimligt. En fiskare som är förbjuden att fiska kan enligt Företagarombudsmannen inte bedriva näringsverksamhet. Detta oavsett om en rättsprocess pågår eller inte. SFA gör enligt Företagarombudsmannen en alldeles för snäv, och därmed felaktig tolkning av regelverket vilket får stora ekonomiska konsekvenser för den enskilde.

Det framstår dessutom för Företagarombudsmannen som om regelverket vad avser A-kassa inte beaktat företagens rätt till en domstolsprocess avseende verksamheten. Fiskaren hade varit berättigad till A-kassa om han inte hade överklagat Fiskeriverkets beslut. I fiskarens fall har han i praktiken vägrats rätten att fullfölja sin talan i kammarrätten på grund av att han i så fall går miste om A-kasseersättning under tiden

processen pågår. Företagarombudsmannen ställer sig frågande till om regelverket på denna punkt är förenligt med Artikel 6, Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Det är Företagarombudsmannens ambition att agera mot myndigheter och regelverk som missgynnar företagare. Detta kan ske genom att driva rättspraxis i principiellt viktiga frågor. Ett bättre företagarklimat gynnar alla.

Företagarombudsmannen, en del av Den Nya Välfärden, verkar för ett bättre företagarklimat i Sverige. Företagarombudsmannens huvudsakliga uppgift är att ge uppmärksamhet och publicitet åt konkreta exempel på brister i företagarklimatet. Företagarombudsmannen har en styrelse bestående av företagare, ekonomer och publicister som på ideell basis leder verksamheten. Företagarombudsmannen genomför utredningar både på eget initiativ och efter anmälan. Anmälare kan vara företagare, politiker, journalister eller andra samhällsmedborgare som har reagerat på fall där företagande försvåras på grund av brister i lagstiftning, föreskrifter eller myndighetsutövning.